

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Szerző: Váczai Bálint Ernő

Tárgy: 91(439Bp)09

Cím: Városnéző úton

Hely

rás: Angyalföldön és Újpesten

Idő: "1963"

Szálljunk fel a Kádár utcai végállomáson a 14-es jelzésű villamosra és utazzunk végig a vonalán. Induláskor a Nyugati-pályaudvar szép tornyait találjuk. Sajnos, villamosunkról nem láthatjuk, mert a Váci úton eléje épített, úgynevezett Westend-üzletház eltakarja.

A mai pályaudvar elődjéről, az akkori Indóházból indult országunkban az első gőzüzemi vasúti vonat 1846. július 15-én Pestről Vác városába. Még egy nevezetes esemény történt e helyen: 1887. november 28-án délután a Nyugati-pályaudvar elől indult útjára fővárosunk első kísérleti villamosa, amely csakhamar népszerű kedvence lett a főváros népének. Az Élmunkás tér felé tartva a hatalmas teherpályaudvart látjuk. A Váci út tengelyével szemben az Élmunkás téren látjuk az Árpádházi Margit elnevezésű román stílusú templomot, amely a 700—800 évvel ezelőtt épült jáki templom és számbéki romtemplom mintájára a 930-as években épült.

Továbbhaladva a Váci út felőli oldalon a „Lehel-piacot”, a Lehel utca mentén pedig a felszabadulás után készült korszerű élmunkás házakat látjuk. A Dózsa György út táján lakotanya-épületsoportokat, majd a Róbert Károly körút és a Béke tér közötti nagy területen a régi elmeógyógyintézetet és a közkórház épületeit találjuk. A Béke tér és a Szegedi út sarkán a régi előjáróság, ma az angyalföldi tanácsház épülete áll, s közelében fővárosunk egyik szovjet hősi emlékműve.

Már a zárt pályán robogva a

SZARNYAS UJ-
REV.

1963. jan. 24.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.) (C

Béke utcában a Fáy utcánál a Vasas sporttelepet látjuk, majd keresztezzük a Rákospatakot, amely a Gödöllő környéki dombok felől folydogál; ma szabályozott, egyenes mederben, amíg régen igen kanyargós volt. A Rákospatakon túl, a Béke utca baloldalán a Tahi utca — megközelítőleg a Váci út és Palotai út, valamint a Balzsam utca vonaláig terjedő hatalmas területen —, gyönyörű új lakótelepet látunk, amely felváltva több emeletes palotákból és kertes földszintes társasházakból áll. Korszerű iskola, óvoda, s a József Attila kultúrház szolgálja az itt lakók művelődési igényeit. Mintegy 30—40 évvel ezelőtt e lakótelep helyén szántóföldek, rétek, a Máglya utca környékén nagy mocsár, s a Rákospatak mentén pedig jégvermek voltak. Részben beépített terület akkoriban Angyalföldön csak a Frangepán utcától befelé és a Jász, Reiter Ferenc utcák, a Szent László út (ma: Mauthner Sándor utca) és a Váci úton volt.

A Béke utca végén az 1944—45-ös évek bombázásai, az ostrom következtében tönkrement szűk, csak a villamos számára készült alagút helyett épült széles, korszerű aluljáróhoz érkezünk. A Balzsam utcában van az angyalföldi vasútállomás, ahonnan Esztergom felé lehet utazni. Az aluljárón áthaladva Újpestre

érünk a Pozsonyi utcába, baloldalt a régi temető van. De figyeljünk csak jobbra és vegyük szemügyre az ott látható nagy emeletes épületet, odább az áramátalakító épületet, ezek mögött a kocsiszínt, majd az Angyalföld üzemegység épületét, a kertészeti telepet és a kiképző osztály tantermeit. Mindezek egy régen lebontott áramfejlesztő teleppel és egy elavult kocsiszínnel (melynek egy része még ma is megvan) együtt az egykori Budapest — Újpest — Rákospalotai Villamosvasút tulajdonai voltak. E vasút rövid története: a Budapesti Közüti Vaspálya Társaság (BKVT) legjövődelmesebb vonala a Kálvin tér—Váci körút—Váci út—Újpest volt. Megalakult tehát a Budapest—Újpest Rákospalotai Villamosvasút a Ferdinánd tér—Lehel utca—Béke utca—Újpest—Megyer—Istvántelek — Rákospalota — Pestújhely — Rákosszentmihály — Kerepesti út—Keleti-pályaudvar útvonalon közlekedő A—B—C—D—H és J jelzésű járatokkal a múlt század vége felé. A BURV első kocsijai Ganz-gyártmányok voltak 1—24 számozással, ezeken csak egy féktuskó volt, s oly rövid kis kocsik voltak, hogy ügyes, hosszúkarú kalauzok a kocsiközepéről is csaknem teljesen el tudták végezni a jegykezelést a peronokon is. Ugyan- csak ilyen kicsi, nyitott peronok pótkocsik voltak 300-as

számozással. Később nagyobb Siemens- és Ganz-kocsikat szereztek be 25—39 és 101—115 számozással, valamint 201—210 számú pótkocsikat is. Azonban a BURV gazdáinak számításába hiba csúszott, részben azért, mert nem engedték kocsijait a Nyugati-pályaudvarhoz, másrészt a már említett lakatlan Angyalföld okozta utashiány miatt; ezért az új versenytárs vasút hamarosan tönkrement. Ekkor a BKVT könnyen összevásárolta részvényeit, átvette a BURV-ot és ezután bejáratta a Nyugati-pályaudvarhoz kocsijait.

Elhagyva „Búrtelepet”, a Lebs-tűk Mária utcai csomópont-hoz érünk, rövidesen innen fogják irányítani az angyalföldi viszonylatokat. Majd az Óz utcában folytatjuk útunkat, ahol a híres újpesti bűtor egy-két gyártóüzeme van. A Rózsa utcai megállóhelytől előbbre, a következő Kórház utcánál a Károlyi-kórház pavilonjai vannak. Mi azonban a Rózsa utcába fordulunk be és a Tó utcai megállónál szemközt látjuk az Újpesti Erőmű áramfejlesztő telepét, amely 1945 előtt magánvállalat volt Phöbus néven. Nem messze jobbra van innen a Chinoin gyógyszer- és vegyészeti gyár.

Tovább az Elem utcán megyünk a MÁV istvánteleki Landler Jenő járműjavítójának óriási üzeme mellett, majd megérkezünk a 14-es járat Klára utcai végállomására, ahol szemleutunkat befejezzük.

Váczai Bálint Ernő
kocsivezető
Újpest-pályaudvar